



TÜRK DİASPORASI ÜZERİNE BİBLİYOMETRİK BİR ANALİZ

GÜLLÜ, İlhan (Prof. Dr.), Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Nevşehir, Türkiye.

E-posta: igullu@nevsehir.edu.tr ORCID: 0000-0003-4467-4579

AYKAN, Pakize (Yüksek Lisans Öğrencisi), Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri, Türkiye

E-posta: 4033430122@erciyes.edu.tr ORCID: 0009-0003-1605-6287

Öz

Ülkeler bir yandan siyaset, ekonomi, güvenlik gibi kültür unsurlarıyla baskın bir aktöre dönüşmek diğer yandan da dünya ile bütünleşerek küresel nimetlerden yararlanmak istemektedirler. Diaspora bu anlamda ülkelerin yeteneklerini uluslararası alanda sergileyebilecekleri önemli araçlardan biri olarak ortaya çıkmaktadır. Savaş, kıtlık, sürgün, güvenlik gibi sebeplerden ötürü toplu ya da bireysel göç etmiş insanların anavatanlarına aidiyet duyguları, ulusal menfaatlerin korunması ve küresel refahın paylaşılması açısından belirleyici olmaktadır. Çeşitli nedenlerle Türkiye dışında yerleşik bir yaşam süren Türklerin diaspora özellikleri hakkında yapılmış çeşitli çalışmalar bulunmaktadır. Bu çalışmada 1960'lı yıllar itibarı ile Türkiye'den Avrupa'ya göç eden Türk diasporasının literatür taraması ve Türk diasporası kavramı ile ilgili Web of Science Veri Tabanında bulunan eserlerin VOSviewer aracılığı ile bibliyometrik analizi yapılmıştır. Web of Science Veri Tabanından hareketle 1995-2025 yılları arasındaki dönemde 370 çalışmaya rastlanmış, en çok çalışma 2022 yılında yapılmış olup, 51 adet çalışma yer almıştır. Türkiye, ülke sıralamasında birinci ve atıf sıralamasında dördüncü sırada yer alırken, kurumsal sıralamada Bilkent Üniversitesi yedinci sırada yer almıştır.

Anahtar Kelimeler: Diaspora, Türk Diasporası, Göç, Bibliyometrik Analiz.

JEL Sınıflandırması: D72, J10, J61.

Öne Çıkanlar

- Türk diasporası kavramı ile ilgili literatür taramasına yer verilmiştir. Web of Science veri tabanında bulunan çalışmaların VOSviewer aracılığı ile bibliyometrik analizi yapılmıştır.
- Diaspora ülkelerin yeteneklerini uluslararası alanda sergileyebilecekleri önemli araçlardan birisidir. Çeşitli nedenlerle Türkiye dışında yerleşik yaşam süren Türklerin diaspora özellikleri hakkında yapılmış çalışmalar mevcuttur.
- Türkiye, ülke sıralamasında birinci ve atıf sıralamasında dördüncü sırada yer alırken, kurumsal sıralamada Bilkent Üniversitesi yedinci sırada yer almıştır.

Citation | Atıf:

Güllü, İ. & Aykan, P. (2025). Türk Diasporası üzerine bibliyometrik bir analiz, *Elegest Elegeş*, 5(1), 47-66.

A BIBLIOMETRIC ANALYSIS ON THE TURKISH DIASPORA

GÜLLÜ, İlhan (Prof. Dr.), Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Nevşehir, Türkiye.

E-mail: igullu@nevsehir.edu.tr ORCID: 0000-0003-4467-4579

AYKAN, Pakize (Student Graduate), Erciyes University, Institute of Social Sciences, Kayseri, Türkiye

E-mail: 4033430122@erciyes.edu.tr ORCID: 0009-0003-1605-6287

Abstract

Countries want to become dominant actors with elements such as politics, economy, security and culture, on the one hand, and integrate with the world and benefit from global blessings. In this sense, diaspora emerges as one of the important tools through which countries can showcase their talents in the international arena. The sense of belonging of people who have migrated collectively or individually due to reasons such as war, famine, exile and security to their homeland is decisive in terms of protecting national interests and sharing global welfare. There are various studies on the diaspora characteristics of Turks who live a settled life outside of Turkey for various reasons. In this study, a literature review of the Turkish diaspora who migrated from Turkey to Europe as of the 1960s and a bibliometric analysis of the works in the Web of Science Database related to the concept of Turkish diaspora were conducted via VOSviewer. Based on the Web of Science Database, 370 studies were found in the period between 1995-2025, the most studies were conducted in 2022, and 51 studies were included. While Turkey ranked first in the country ranking and fourth in the citation ranking, Bilkent University ranked seventh in the institutional ranking.

Keywords: Diaspora, Turkish Diaspora, Migration, Bibliometric Analysis

JEL Classification: D72, J10, J61.

Highlights

- A literature review on the concept of Turkish diaspora has been included. Bibliometric analysis of the studies in the Web of Science database has been conducted via VOSviewer.
- Diaspora is one of the important tools through which countries can showcase their talents in the international arena. There are studies on the diaspora characteristics of Turks who live outside of Turkey for various reasons.
- While Turkey ranks first in the country ranking and fourth in the citation ranking, Bilkent University ranks seventh in the institutional ranking.

Citation | Atıf:

Güllü, İ. & Aykan, P. (2025). Türk Diasporası üzerine bibliyometrik bir analiz, *Elegest Elegeş*, 5(1), 47-66.

Giriş

Tarihin başından itibaren insanların toplu ya da bireysel olarak bir göç hareketi içerisinde olduğu bilinmektedir. Bu hareketlilik her zaman için doğal bir tetikleyici ile başlamamıştır, Sanayi Devrimi ile ekonomik, siyasi ve sosyal sebepler göçün başlıca tetikleyici unsurları sayılmaktadır ve sürekli gelişen dünyada ulaşım ve iletişim araçlarının daha yaygın kullanılması ile birlikte insanlar daha iyi bir hayat yaşama, sürdürme amaçlı yapılan göçlerde artışlar yaşanmıştır. Yaşanan bölgeler arası, kıtalar arası hareketlilik, göç eden birey veya toplulukların anlam ve değer dünyası, kültür, ekonomi, siyasi vb. birçok faktörde değişim ve dönüşüm yaşanmasına sebep olmaktadır (Ekici & Tuncel, 2016 s.13).

Diaspora kelimesi yüzyıllar itibariyle farklı anlamlarda kullanılmıştır. Bu açıdan klasik Antikçağ, Ortaçağ ve Rönesans, 19'uncu ve 20'inci yüzyıllar ve de 1980'den günümüze kadar olan dönem olmak üzere çoğunlukla kabul görmüş dört dönemden bahsedilebilir (Cohen, 1997 s.s. 118-119; Aktaran: Helly, 2006 s.17).

Diaspora kavramı ilk olarak Yahudi topluluğunun Babil'den sürgünü üzerine kullanılmaya başlanmış (Yaldız, 2013 s.290) dolayısıyla kavram zorunlu, trajik sebepler doğrultusunda anavatanlarından başka bir ülkeye göç etmiş topluluklar için kullanılırken sürekli gelişen ve değişen dünyada diaspora kelimesinin tanımı da değişerek çeşitli sebeplerle, ekonomik, dini, savaş, kıtlık vb. göç eden, ülkesi ile gönül bağı koparmamış göçmenler ve onların yabancı ülkede dünyaya gelen çocukları için de kullanılmaktadır (Yaldız, 2014 s.387).

1960'lı yıllarda Avrupa da ortaya çıkan iş gücü açığı sebebiyle Türkiye ve Federal Almanya arasında imzalanan işçi alımı anlaşması neticesinde göç eden Türkler akla gelen ilk Türk diasporasını oluşturmaktadır (Düzenli, 2022 s.32) İşçi ve göçmen olarak sınıflandırılan bu topluluk 2000'li yıllar itibariyle Türk diasporası olarak nitelendirilmeye başlanmıştır (Düzenli, F. s. 36, 2022; Hopyar,Z., Topal, F.,Tauscher. S., 2022 s.52).

Bu çalışmada göç, diaspora ve Türk diasporası kavramlarının literatür taramaları

gerçekleştirilecek daha sonra Türk diasporası kavramının bibliyometrik analizi yapılacaktır. Bu çalışma ile Türk diasporası kavramı üzerine temellenen çalışmaların ülkeler, üniversiteler, yazarlar, atıf sayıları, yazılan yayınların alanları gibi konuların bibliyometrik analizi yapılarak ilgili konu hakkında çalışan veya çalışmayı düşünen kişilere bir kılavuz olması amaçlanmaktadır.

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Diaspora klasik anlamda kaynak ülkeden hedef ülkeye trajik bir sebeple göç ettirilmek maksadıyla kullanılmakta olsa dahi günümüzde birçok sebepten ötürü göç etmiş lakin ana vatanına bağlı olan göçmenleri de kapsamaktadır. Diaspora temelinde bir göç hareketidir. Lakin her göç diaspora olarak tanımlanamamaktadır (Uçar, 2021 s.297; Çakabey, 2023 s.5). Diaspora topluluklarını daha iyi tasnif edebilmek amacıyla bu bölümde göç, diaspora ve Türk diasporası ile ilgili alan yazın taraması gerçekleştirilmiştir.

1.1.Göç

Göç kavramı insanlığın yaratılışından itibaren var olan bir kavramdır (Aykan, 2021 s.1). Göç kavramı Türk Dil Kurumu sözlüğünde 'ekonomik, toplumsal, siyasi sebeplerle bireylerin veya toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi; taşınma, hicret, muhaceret' olarak tanımlanmaktadır. Türkyılmaz (1998 s.2) Göç kavramını bir birey veya grubun yaşadığı yeri ailevi, dini, ekonomik, siyasi veya savaş vb. sebeplerle ikamet ettikleri yeri kalıcı veya bir süreliğine fiziki mekân değişikliği olarak tanımlamaktadır. Göç, iki şekilde gerçekleşmektedir bunlar iç ve dış göç olarak adlandırılmaktadır. İç göç aynı ülke sınırları içerisinde bir bölgeden farklı bir bölgeye gerçekleşirken, dış göç ise bir ülkeden başka bir ülkeye yer değiştirme hareketi olarak tanımlanmaktadır (Tataru,2019 s.14).

Göç kavramı üzerine yazılan ilk açıklayıcı çalışma 1885 yılında Ernst Georg Ravenstein'in "The Laws of Migration (Göç Kanunları)" isimli çalışmasıdır. Ravenstein, göç kavramını birçok farklı faktör tarafından ortaya geldiğini bu faktörlerin göç için kanun olduğunu söylemiştir. Bu kanunlar

şöyledir (Grigg, 1977 s.41-45);

1. Göçmenler, kısa menzile (short range) sahiptir.
2. Göçmenler, hedef lokasyona birden fazla durak ile ulaşırlar.
3. Uzun mesafeye göç edenler, ekonomi ve üretim merkezlerine göç etme eğilimindedirler.
4. Göç hareketleri her zaman aksine bir göç hareketine sahiptir.
5. Kentliler, kırsal kesime göre daha az yer değiştirme eğilimindedir.
6. Erkekler kadınlara göre daha çok yer değiştirmelerine rağmen kadınlar daha göç etme eğilimine sahiptir.
7. Göç eden insanlar genellikle yetişkin bireyler olup, ailelerin göç etme eğilimi düşüktür.
8. Kentler, aldıkları göç ile daha çok büyümektedirler.
9. Göçmenler, hedef lokasyonların sanayi alanlarını ve ulaşım ağlarını geliştirir.
10. Göç hareketinin büyük bir kısmı, kırdan kenttir.
11. Göçün ana nedeni ekonomiktir (Özdemir, 2008 s.16-17).

Everett Lee'nin Göç Kuramına göre Göç eden birey ve toplumlar için farklı itme ve çekme faktörler mevcuttur. Göçe karar verme ve göç sürecinde etkili olan faktörleri:

- a) Göç edilen ülke ile ilgili faktörler
- b) Göç edilecek olan ülke ile ilgili faktörler
- c) Göç sürecinde karşılaşılan engeller,
- d) Kişisel faktörler olarak dört gruba ayrılmıştır.

Bu faktörler kişiden kişiye değişmektedir (Lee, 1966 s.50). İtici faktörler, yaşanan ülkenin olumsuz tarafları olarak nitelendirilebilir; örneğin işsizlik, kötü iklim koşulları ve savaş. Çekici faktörler ise göç etmek istenen ülkenin kişiye sağladığı olumlu özellikler ve fırsatlar olarak değerlendirilebilir örnek olarak dini ve siyasi özgürlük, iş fırsatları, mevcut yaşam kalitesini arttırmak (Lee,1966; Tataru,2019 s.14). Göç bir yer

değiştirme durumu olması sebebiyle sosyal, kültürel, psikolojik, ekonomik vb. sonuçları olabilmektedir (Türkyılmaz, 1998 s.2; Sağlam, 2006 s.34; Tamer, 2020 s.2809; Akgün Ayaydın & Yılmaz Arslan, 2024 s.221).

Mobilitesi yönünden iki farklı göç türünden bahsedilebilir. Bunlar mobilitenin ülke içinden ülke dışına veya ülke dışından ülke içine olması ile gerçekleşen dış göç ve ülke toprakları içinde kırdan kente, kentten kıra, kırdan kıra, kentten kente olması ile gerçekleşen iç göçtür. Göç tüm toplumlarda karşımıza çıkan bir kavramdır ve sürekli farklı boyutlarda yaşanmaktadır. Fakat bazı lokasyonlarda daha sık ve büyük göçler sonucu yoğun bir kentleşmeden söz edebilirken bazı lokasyonlarda daha yavaş bir süreç yaşandığı için yoğun kentleşmeden söz edilemez (Sağlam, 2006 s.35).

1.2. Diaspora

Diaspora kavramı, M.Ö. 800'lü yıllarda Yunanca bir kelime olan '*dia*' ve '*sperio*' kelimelerinin birleşimi olarak dağılma, saçılma anlamına gelmektedir. Diaspora kavramını Antik Yunanlılar Anadolu'da ve Akdeniz'de bulunan sömürgelerini tanımlamak için kullanmıştır (Şahin & Meriç, 2020 s.401, Köse, 2021 s.66). Diaspora kavramının Türk Dil Kurumu sözlüğünde, herhangi bir ulusun veya inanca sahip toplulukların ana yurtları dışarısında azınlık olarak yaşadıkları yerler ve herhangi bir ulusun yurdundan ayrılmış bölümü olarak tanımlanmaktadır. Uluslararası Göç Örgütü (2011) ise diasporayı ait olduğu vatanından ayrılmış ancak sosyal bağlarını sürdüren, etnik ve ulusal toplum üyeleri olarak tanımlamaktadır.

Safran (1991) ise diasporayı: "bir *topluluk* olarak görmekte ve "yerinden edilmiş ve ulus ötesinde varlığını sürdüren, ekonomik, sosyal ve politik bağları devlet sınırlarını aşan göçmen toplulukları" olarak tanımlamaktadır. Bir topluluğun diaspora olarak tanımlanabilmesi için birkaç özelliğe sahip olması gerektiğini belirtmiştir. Bu özellikler; ortak anavatan ve tarihe sahip çıkılması göç edilen ülkede kendi kültürlerine ve dini değerlerine sahip çıkılması, göç edilmek zorunda kalan anavatanın bağımsız güvenlik ve varlıklı koşullarına erişmesi

durumunda ana vatana dönecekleri inancı, göç edilen ülkede ayrı bir topluluk olmak istemelerine rağmen topluma uyum sağlanması (Çakabey, 2023 s.4). Cohen ise Safran'ın bu tanımlaması üzerinde çalışarak 'Etnik milliyet bilinci' ve kişinin anavatan dönmek veya diasporada kalmak arasında bir seçim yapılabilmesi üzerinde çalışmıştır. Cohen'den aktaran Hıdıroğlu'na (2011) göre ise bir topluluğa diaspora tanımı yapılabilmesi için bazı özelliklere sahip olması gerekmektedir. Bu özellikler (Hıdıroğlu, 2011 s.14-15);

“Çoğu zaman travmatik bir şekilde anavatanından iki ya da daha fazla yabancı bölgeye dağılmış olma,

Alternatif olarak, iş arama ya da daha ileri kolonyal hırslar peşinde anavatandan dışarıya yayılma,

Bölgesini, tarihini ve başarılarını içeren ortak bir anavatan bilinci ve miti,

Varsayılan atalara ait anavatanın idealizasyonu ve onun sürdürülmesi, yenilenmesi, güvenliği ve refahı, hatta yaratılması için ortak sorumluluk,

Kolektif onay kazanmış bir geri dönüş hareketinin gerçekleştirilmesi,

Uzun bir zamana dayanan, ayırt edicilik duygusunu, yaygın bir tarihi ve ortak kader inancını temel alan güçlü bir etnik grup bilinci,

Ev sahibi toplumlar ile sorunlu bir ilişki, kabul görmeyecek olmanın düşünülmesi ya da grubun başına gelebilecek başka bir felaket,

Farklı ülkelerdeki aynı etnik grup üyeleri ile empati ve dayanışma hissi,

Çoğulculuk toleransına sahip ev sahibi ülkelerdeki hayatı zenginleştiren farklı bir yaratıcının mümkünlüğü.”

Ayrıca Cohen diasporaları beş başlık içerisinde açıklanmaktadır. Cohen'in sınıflandırmasına göre diasporalar;

a) Trajedi diasporası-Kurban Diasporası, Klasik diasporanın tanımı ile örtüşmektedir. Göç motivasyonu olarak soykırıma uğramak, sürgün edilmek belirleyici unsurdur, örnek olarak Yahudiler, Afrikalılar verilebilir,

b) Kolonyal diaspora, ana yurtlarından ayrılma motivasyonu hedef ülkenin, kaynak ülkenin bir

sömürgesi haline getirmek maksadıyla göç etmiş olan gruplar,

c) İş diasporası, ticaret veya iş gibi fırsatlar ile göç eden topluluklardır, örnek olarak, Hintliler, Çinliler ve Türkler verilebilir,

d) Kültürel diaspora, Cohen'e göre her diasporanın anavatanı ile kültürel bir aidiyet beslemesi gerekmektedir. Dolayısıyla her diaspora bir kültürel diasporadır,

e) Emek diasporası, anayurtlarından ayrılma motivasyonu olarak işgücü nakli ile gerçekleşen göçlerdir. Çin, Japon, Hint ve 1960'lı yıllar da Avrupa gerçekleşen Türk işçilerin göçleri örnek olarak verilebilmektedir.”

Diaspora kavramını iki bölümde incelemek mümkündür bunlar klasik ve modern diasporalardır (Ulusoy, 2015 s.209). Diaspora kavramı Yahudiler ile bağdaştırılmaktadır ve bilinen ilk diaspora topluluğu olarak kabul edilmişlerdir (Uçar, 2021 s.296;Selmi, 2024 s.222) dolayısıyla klasik diaspora tanımı içerisinde yer almaktadır. Klasik diaspora zorunlu, dini veya trajik bir sebepten ötürü gerçekleşen göç hareketidir (Ataseven, 2024 s.43) ve klasik diasporalar genellikle göç edilen ülkedeki toplumla karışmamaya dikkat edip hiyerarşik, merkeziyetçi ve kapalı kalmaya özen gösterirler (Ulusoy, 2015 s.218). Klasik diaspora örneği olan Yahudilerin Babil sürgünü ile dünyaya yayılması (Örücü, 2018 s.209) ile Tevrat'ta geçen dağılma ve sürgün ile ilgili ayetlerle örnek verilebilir; “...ama bu uyarıyı dinlemezseniz, gururunuz yüzünden ağlayacağım gizlice. Gözyaşlarım sel gibi akacak. Çünkü RAB'bin sürüsü sürgüne gönderilecek- Yeremya 13/17, ...çöl rüzgarının savurduğu saman çöpü gibi dağıtacağım sizi – Yeremya 13/24, Rab sizi ve başınıza atayacağınız kralı sizin de atalarınız da bilmediği bir ulusa sürecek. Orada ağaçtan, taştan yapılmış başka ilahlara tapacaksınız –Yasanın Tekrarı 28/36, Rab sizi dünyanın bir ucundan öbür ucuna, bütün halklar arasına dağıtacak. Yasanın Tekrarı 28/64” (Hıdıroğlu, 2011 s.10). Modern diasporaları ise göçmen, misafir işçi, sığınmacı, mülteci vb. sebeplerle anavatanlarından uzakta yaşamak durumunda kalan toplulukların tanımlamak için kullanılmaktadır. Modern diasporalarda sembolik bağlarla korunan diasporik bilinç söz konusudur ve

klasik diasporalardan farklı olarak göç edilen ülkelerde diyaloga ve gelişime açıktır (Ulusoy, 2015 s.219).

Diaspora kavramı ilk olarak zorunlu, trajik sebepler doğrultusunda anavatanlarından başka bir ülkeye göç etmiş topluluklar için kullanılırken sürekli gelişen ve değişen dünyada diaspora kavramının tanımı da değişerek çeşitli sebeplerle, ekonomik, dini, savaş, kıtlık vb. göç eden, ülkesi ile gönül bağı koparmamış göçmenler için de kullanılmaktadır (Yaldız, 2014; Madakbaş Güleler, 2022 s.6). Uluslararası Göç Örgütü'ne göre Dünya üzerinde iki yüz yetmiş iki milyon göçmen bulunmaktadır (IOM Türkiye 2020) ve bu etnik gruplar kendilerini diaspora olarak tanımladıkları ve tanımlandıklarını belirtmektedir. Diaspora toplulukları göç ettikleri ülkeler ve kendi ana vatanlarına çok ciddi katkılar sağlayabilmektedir. Ev sahibi ülkelerin ekonomisine, siyasetine, tarımına, sanatına ve sporuna büyük oranda katkılar sağlamaktadırlar (Çıkrı, 2020 s.24). Kendi ana vatanlarına ise, bulundukları ülkelerde çalışarak elde ettikleri gelirin bir kısmını (genellikle aile desteği, eğitim, sağlık) anavatanlarına transfer ederek bir gün ana vatandan gayrimenkul, küçük işletmeler ve sanayi sektöründeki yatırımları ile ekonomiye katkı sağlamaktadırlar. Bulundukları ülkelerde teknoloji trendleri ve bilgi birikimlerini aktararak yerel ekonominin gelişmesine ve uluslararası rekabet gücünün artmasına olanak sağlamakta bir diğer önemli katkısı da bulundukları ülkelerde yürüttükleri lobicilik faaliyetleriyle ülke siyasetinin gündemini etkilenmektedirler (Pınarbaşı, 2024 s.54-55). Bu katkılara örnek olarak; Hint Diasporası, göç ettikleri ülkelerde elde ettikleri kazançların bir kısımları ülkelerinde yatırımlar yapmak, vb. sebepler ile 2018 yılında Hindistan yetmiş dokuz milyar dolar ile dünyanın en çok havale olan ülkesi konumuna gelmiştir (Ünlü, 2021 s.95).

1.3.Türk Diasporası

Türk Diasporasından bahsedilirken akla gelen ilk göç seyahati 1960'lı yıllarda çalışmak amacıyla Avrupa'ya giden Türk işçilerdir. Türk vatandaşlarının AB üyesi ülkeler ile olan göç hareketi 1956 yılında Kiel Üniversitesi, Alman endüstrisinin

Türkiye'deki yatırımlarını desteklemek amacıyla, Almanya'da eğitim gören orta öğretim mezunu Türklerin ustabaşı olarak istihdam edilmesi önerisini getirmiştir. Bu öneri sonucunda, 1957 yılında on iki Türk işçi ve aileleriyle birlikte Hamburg'a giderek ilk Türk işçilerinin Almanya'ya göçü başlamıştır (Kılıçaslan, 2006 s.45). Ekim 1961'de Türkiye ve Federal Almanya arasında işçi alımı anlaşması imzalanmış, Avrupa'da artan iş gücü açığı ile 1961 yılında Almanya, 1964 yılında Avusturya-Belçika-Hollanda, 1965 yılında Fransa ile yapılan iş gücü anlaşmaları gerçekleşmiştir (Dartan, 2012 s.155) Yurtdışına yerleşen Türkler aile birleşimleri ve düzensiz göçler ile sayılara giderek artmıştır. İş gücü anlaşmalarıyla Avrupa'ya giden Türk işçiler ve ailelerinin eğitim düzeyleri genel itibarıyla orta öğretim seviyelerinde olduğu, anavatan ile iletişim ve ulaşım seçeneklerinin az olması sebebiyle, iletişimleri kısıtlı kalmıştır. Türk işçiler yurtdışında kazandıkları paranın bir kısmını Türkiye'de gayrimenkul, fındık bahçesi gibi yatırımlar yaparak değerlendirmekteydi. Bu durum ülkeye döviz girişini arttırmış 1964 yılında Türkiye'ye gönderilen döviz miktarı yirmi bir milyon civarına ulaşmıştır (Acar, 2023 s.50-52).

Geçen yıllar içerisinde işçi statüsü ile göç eden Türklerin ikamet ettikleri ülkelerde vatandaşlıklarını almaya, eğitim seviyesinin artması ile siyasal, ekonomik ve kültürel alanlarda topluma katılmaktadırlar. Covid 19 süreci içerisinde geliştirdikleri aşıyla Özlem Türeci ve Uğur Şahin, Avrupa'da ilk yapay kalp naklini gerçekleştiren Doktor Dilek Gürsoy sağlık alanında, Köln Senfoni Orkestrası şefi besteci ve piyanist Betin Güneş sanat alanında, futbolcu Mesut Özil ve Cenk Tosun spor alanında örnek verilebilmektedir. Ayrıca siyasi alanda da etkinliğini sürdüren Türk diasporası Sabah gazetesi (05.05.2024) haberine göre Avrupa genelinde 2.427 Türk kökenli siyasetçi bulunmaktadır ve bu kişiler, hükümet düzeyinde 2 bakan ve 2 devlet sekreteri, Avrupa parlamentosunda 7 kişi, ulusal ve federal düzeyde 69 kişi, eyalet ve bölgesel düzeyde 102 kişi, belediye meclislerinde ise 2.245 Türk kökenli üye görev yapmaktadır.

Yurtdışında yaşayan Türklerin kimlik ve kültürünü ana dilini muhafaza etmesini

anavatanlarına olan aidiyet duygularının güçlendirilmesini ve ikamet ettikleri ülkelerdeki ekonomik, sosyal, kültürel ve hukuki konumlarının takip edilmesi ve korunması amacıyla 6 Nisan 2010 tarihinde Yurtdışı Türkler Birliği Başkanlığı kurulmuştur. Yurtdışı Türkler Birliği'nin ilgi alanına soydaş ve akraba toplulukları ile Türkiye'de yüksek öğrenim gören uluslararası öğrencilerde girmektedir (YTB, 2025).

2. YÖNTEM

Bir bilim dalıyla ilgili yayın yapılan çalışmaların durumunu, yönelimini ve gelişimini ortaya koyan çalışmalara bibliyometrik analiz denilmektedir. Bibliyometrik çalışmalarının geçmişi 1900'lü yıllara dayanmaktadır. İlk olarak 1917 yılında Cole ve Eales 1550-1860 yılları arasında kapsayan karşılaştırmalı anatomi tarihi ile ilgili yayımlanmış çalışmaların gelişimini biyometrik analiz ile ortaya koymuşlardır. Bibliyometrik kavramı ise 1969 yılında Alan Pritchert tarafından ortaya atılmıştır (Zeren&Kaya, 2020 s.38). Bibliyometrik analiz kavramı mevcut literatürde yayınlanmış kitap, dergi, makalelerin yazar sayıları, hangi tarihte ve dergide yayınlandığı, yayın bilgisi gibi belirli özelliklerinin niceliksel olarak analiz edilmesidir (Aslancı,2022 s.4). Bibliyometrik analiz ile yapılan araştırmalar ilgili bilim dalının nitelik ve nicelik açısından gelişimini ve durumunu değerlendirmekte önemli rol oynamaktadır.

Çalışmanın bu bölümde yapılan bibliyometrik analizinin amacı ve ilgili konuya ilişkin elde edilmek istenen bulguların neler olduğu belirtilerek bulgular açıklanmıştır.

2.1. Veri Analizi

Bu çalışmada yapılan arama sonucunda Web of Science veri tabanında Türk Diasporası alanında yayınlanan çalışmaların bibliyometrik ve içerik analizi, alan ile ilgili trendlerin belirlenmesi ve ilgili konunun alan yazınındaki güncel durumunu özetlemesi bakımından önemli görülmektedir. Ayrıca çalışmanın Türk diasporası alanında yapılacak olan çalışmalara ışık tutma potansiyeline sahip olması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

İlk olarak araştırma sorusu belirlenmiştir: Türk Diasporasının literatürdeki durumu nedir? Bu

araştırmada, bibliyometrik analizleri gerçekleştirmek ve elde edilen sonuçları görselleştirebilmek amacıyla VOSviewer programı kullanılmıştır. İlk olarak araştırma sorusu belirlenmiştir: *Türk Diasporasının literatürdeki durumu nedir?*

Araştırma sorusunun yanıtlanabilmesi için Web of Science üzerinden 22.02.2025 tarihinde 'turkish diaspora' veya 'TURKISH DIASPORA' anahtar sözcükleri ile Web of Science gelişmiş arama seçeneğinde 'tüm alanlar' ve tüm tarihlerde yayınlanan yayınları kapsayacak şekilde bir arama yapılmıştır. Yapılan arama sonucunda 370 adet veriye ulaşım sağlanmıştır. Bibliyometrik analiz kapsamında Türk diasporası ile ilgili aşağıdaki içerikler incelenmiştir:

1. Yayınların türleri,
2. Yayınlandıkları yıllar,
3. Yayınların ülkelere göre atıf sayıları,
4. Yayınların kurumlara göre dağılımı,
5. Yayınların kurumlar itibarı ile atıflar,
6. Yayınların ortak yazarları,
7. Yayınların yazarları itibarı ile atıflar,
8. Yayınlanan metinlerin bibliyografik eşleşmesi,
9. Yayınlanan çalışmaların konularına ilişkin veriler,
- Yayınlanan çalışmaların yazar anahtar kelimeleri,
- Çalışmaların yazarlarının ortak atıfları.

2.2. Bulgular

Araştırma sorusunun cevaplanması amacıyla yukarıda sıralanan içerikler incelenmiş olup, elde edilen veriler doğrultusunda tablolar, grafikler ve şekiller hazırlanarak görsel araçlarla değerlendirmelerde bulunulmuştur. Aşağıda her bir içeriğe yönelik görsel araçlar ve değerlendirmeler verilmiştir.

2.2.1.Yayınlanan yayınların türleri

İncelenen yayınların türleri itibarı ile WOS veri tabanında yapılan tarama sonucunda 320 makale, 42 kitap bölümü, 18 bildiri, 16 kitap incelemesi, 3 kitap, 3 inceleme makalesi, 1

düzeltilme, 7 erken erişim, 14 editöryal malzeme bulunduğu tespit edilmiştir. Yayınlanan çalışmalar arasında makaleler (322) ve kitaplarda bölümler (42) en çok yer almıştır.

2.2.2.Yayınlandıkları yıllar

İncelenen yayınların yayınlandıkları tarihleri itibarı ile yayınların dağılımları Grafik 1’de belirtilmiştir.

Grafik 1. Yayınların yıllara göre dağılımı



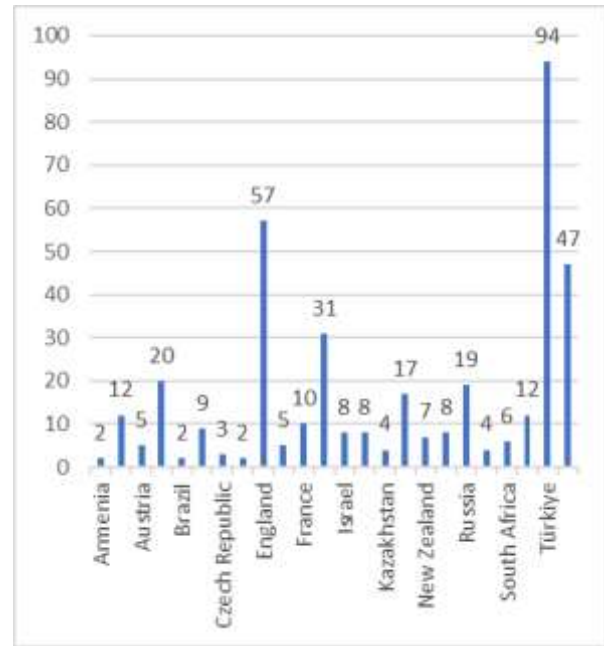
1995 - 2025 yılları arasında toplam 370 adet çalışmaya ulaşılmış olup, söz konusu konu ile ilgili çalışmaların 2009 yılı itibarıyla arttığı 2022 yılında ise zirveye ulaştığı görülmektedir. İlgili alandaki ilk çalışmanın 1995 yılında Mandel, R. tarafından

yayınlanan *'Second-generation noncitizens: Children of the Turkish migrant diaspora in Germany'* olduğu görülmektedir. Özellikle 2012 yılına kadar tek haneli olan, çalışma sayıları bu tarihten sonra ikiye katlanmıştır.

2.2.3.Yayınların ülkelere göre dağılımı

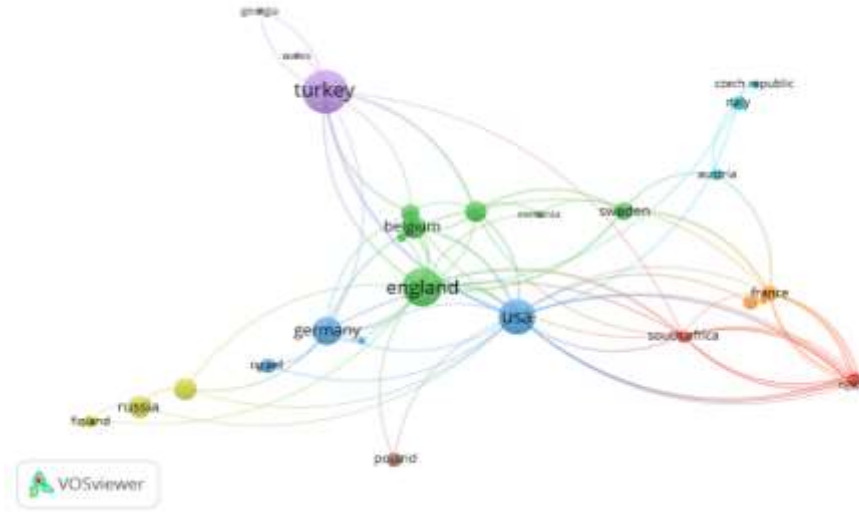
“Turkish diaspora” anahtar kelimesi ile yayın yapan 24 adet ülke tespit edilmiş. 94 yayın ile en çok yayını yapan ülke Türkiye olup, Türkiye’yi 57 yayın sayısı ile İngiltere takip etmektedir. Amerika Birleşik Devletleri 47 yayın sayısı ile üçüncü sırada yer almaktadır.

Grafik 2. Yayınların ülkelere göre dağılımı



Ülkelerin yayın sayılarını gösteren veri görselleri Grafik 2’de ve Şekil 1’de gösterilmektedir.

Şekil 1. Yayınların ülkelere göre dağılımı

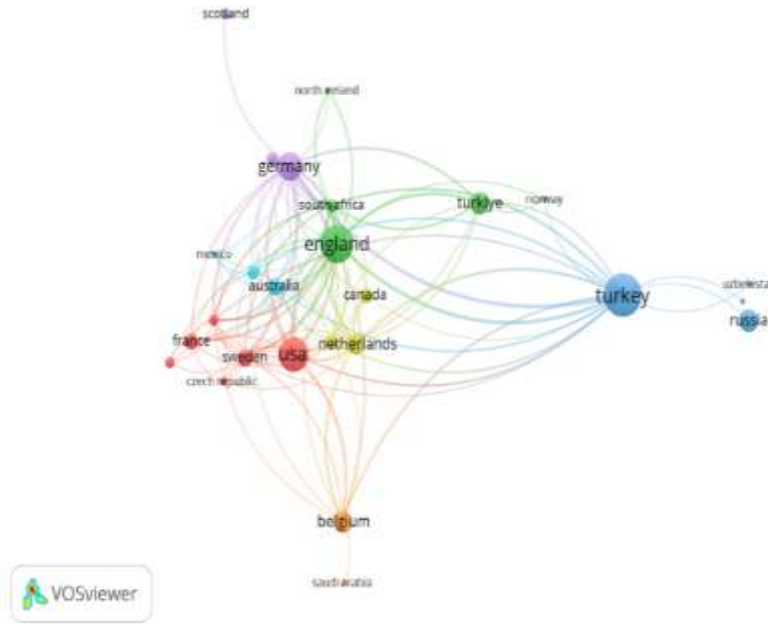


Şekil 1’de konu özelinde bakıldığında en çok yayın yapan ülkelerin sırasıyla Türkiye, İngiltere, Amerika Birleşik Devletleri ve Almanya olarak sıralandığı görülmektedir.

2.2.4.Yayınların ülkelere göre atıf sayısı

Çalışmaların kaynak ülkelerine göre aldıkları atıfların görsel haritasını oluşturmak üzere bir ülke

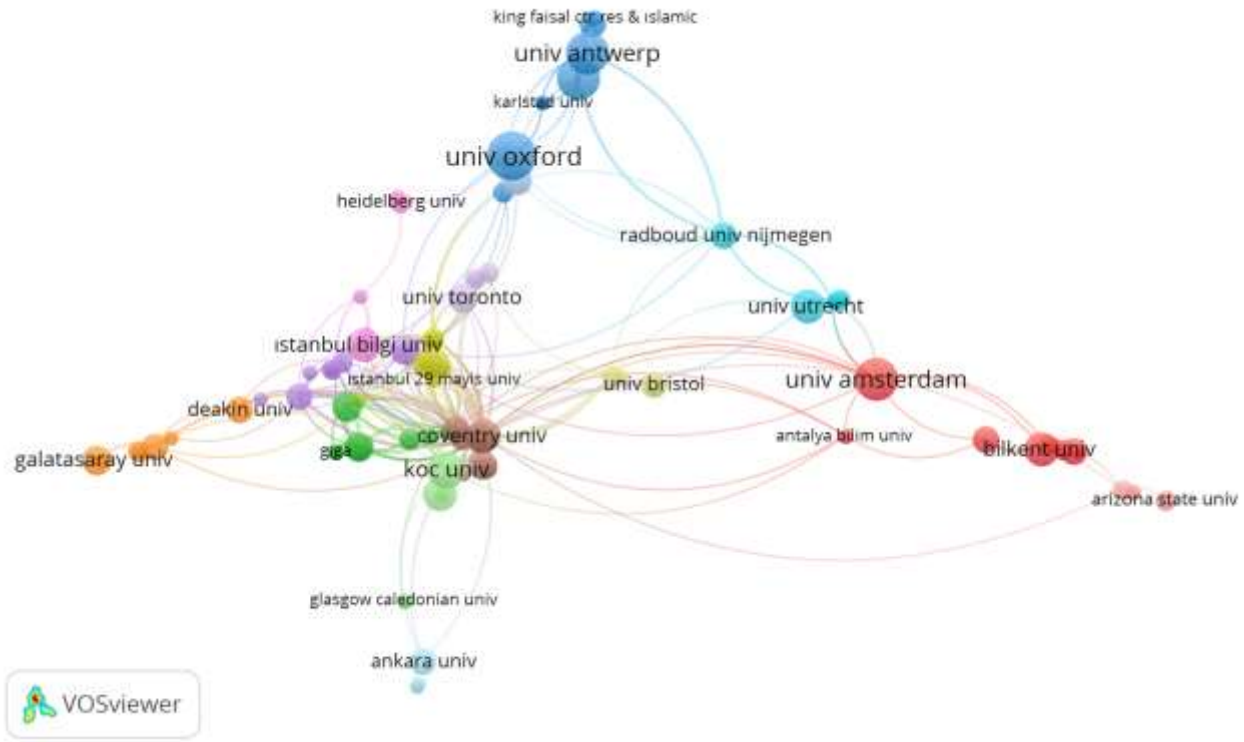
tarafından en az 1 çalışma yayınlanması ve 1 atıf alınması kriteri doğrultusunda aralarında ilişki bulunan 26 gözlem birimi üzerinden analiz yapılmıştır. 7 küme, 113 bağlantı ve 319 toplam bağlantı gücü tespit edilmiştir. En fazla atıf alan ülkeler ABD (530 atıf), Almanya (505 atıf) ve İngiltere (492 atıf) ve Türkiye (481 atıf) olmuştur.

Şekil 2. Yayınların ülkelere göre atıf sayısı**2.2.5. Yayınların kurumlara göre dağılımı**

Kurumlar arası gerçekleşen atıflara dair görsel harita oluşturmak üzere bir kurum tarafından en az 1 çalışma yayınlanması ve 1 atıf alınması kriteri doğrultusunda aralarında ilişki bulunan 94 gözlem birimi üzerinden analiz yapılmıştır. Oxford University (9 eser), Amsterdam University (8 eser), Antwerp University (8) eserle temsil edilmektedir.

En fazla atıf alan yayınların yayınlanan kurumları ise Tel Aviv University (189 atıf), NYU (178 atıf) ve Albert Einstein Coll Med (172 atıf), Chaim Sheba Med Ctr (172 atıf) olmuştur. Toplamda 15 küme, 295 bağlantı ve toplam bağlantı gücü 385 olarak tespit edilmiştir.

Şekil 3. Yayınlarının üniversitelere göre dağılımı

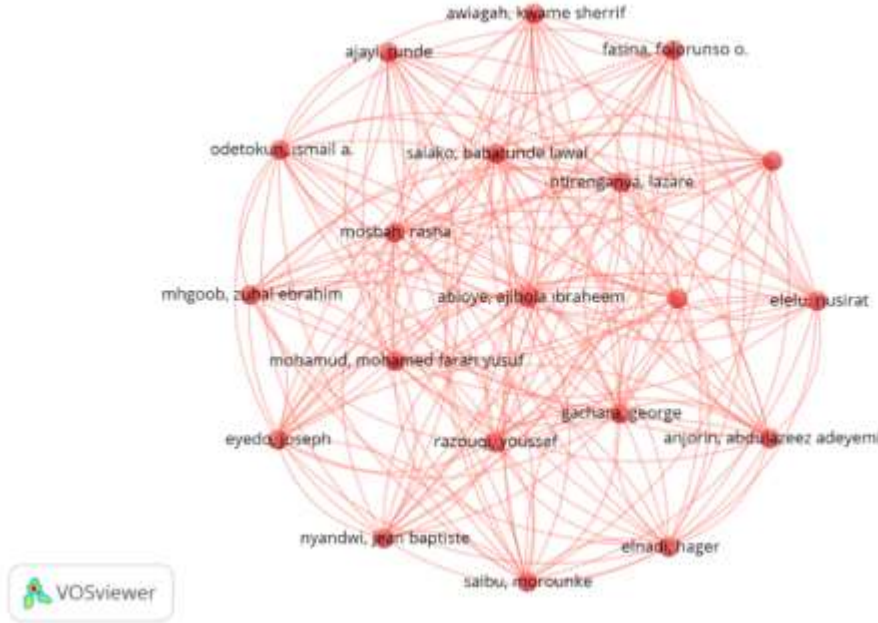


2.2.6. Yayınların ortak yazarları

VOSviewer üzerinden yapılan ortak yazarlık analizine göre, en fazla bağlantısı bulunan ve iş birliği yapan yazarları tespit etmek üzere en az 1 yayın ve en az 1 atıf kriteri belirlenerek görsel haritası oluşturulmuştur. Aralarında en yüksek bağlantı bulunan isimler arasında yapılan analize göre bir küme, birleşen 20 isim ve toplam 190 bağlantı görülmektedir. Kümedeki en bağlantılı 20

yazarın her birinin toplamda 19 birim bağlantısı bulunmaktadır. En çok atıf alan yazarların (172 atıf bulunan yazarlar; Gil Atzmon, Edward Burns, Eitan Friedman, Li Hao, Bernice Morrow, Carole Oddoux, Harry Ostrer, Pier Francesco Palamara, Itsik Pe'er, Alexander Pearlman ve Christopher Velez) en bağlantılı yazarlar olmadığı ayrıca görülmektedir. En çok çalışma üreten yazarlar da en bağlantılı yazarlar arasında görünmemektedir (Ayça Arkılıç 12 eser, Leen D'haenens 7 eser ve Kevin Smets 7 eser).

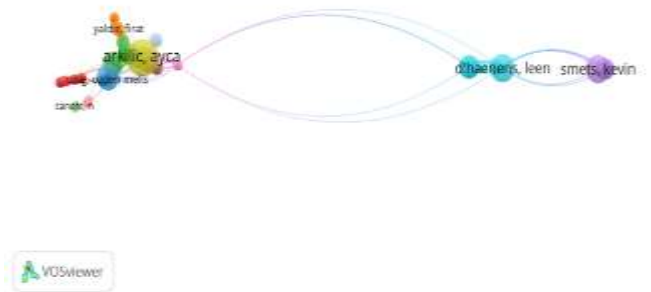
Şekil 4. Yayınlarının ortak yazarları



2.2.7. Yayınların yazarlarının atıfları

Atıf ağlarını tespit etmek için en az 1 çalışma ve en az 1 atıf kriteri ile yazar atıf analizine dair görsel haritası çıkarılmıştır. Birbiriyle ilişkili olduğu görülen 84 birim üzerinden yapılan analizde toplamda 12 küme, 230 bağlantı ve toplam bağlantı gücü 358 olarak tespit edilmiştir. En fazla atıf alan yazarlar 172 atıfı bulunan yazarlar; Gil Atzmon, Edward Burns, Eitan Friedman, Li Hao, Bernice Morrow, Carole Oddoux, Harry Ostrer, Pier Francesco Palamara, Itsik Pe'er, Alexander Pearlman ve Christopher Velez, Ahmet Erdi Öztürk 157 atıf, Bahar Başer 133 atıf şeklindedir.

Şekil 5. Yayınların yazarlarının atıfları

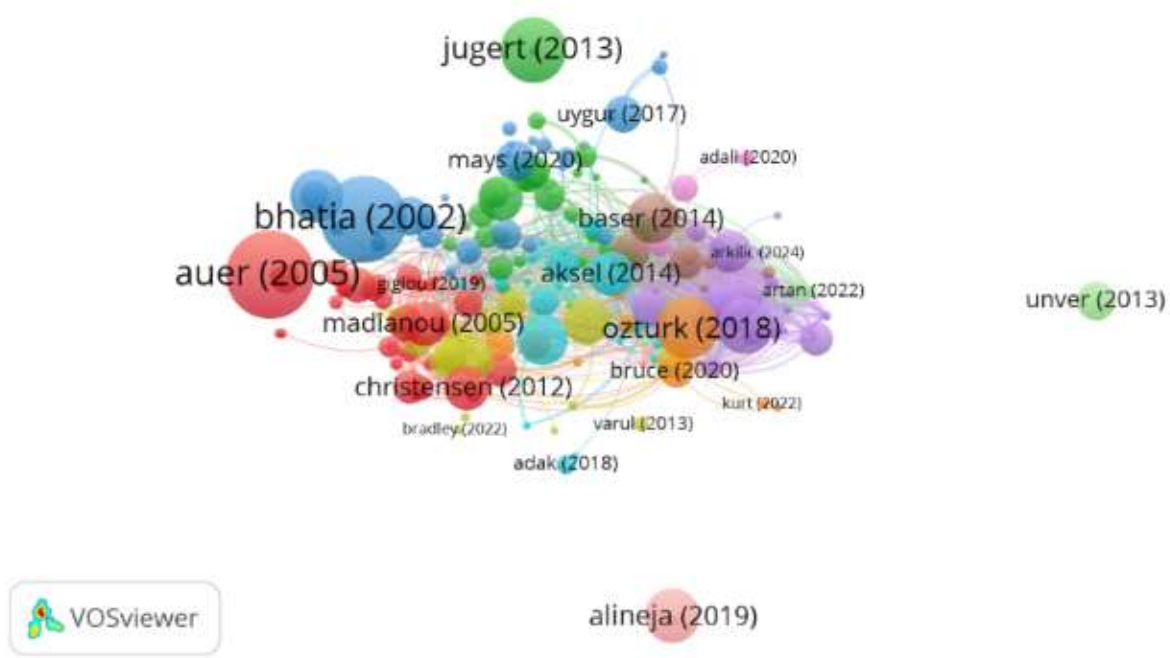


2.2.8.Yayınlanan metinlerin bibliyografik eşleşmesi

Farklı iki çalışmadan aynı çalışmaya atıf yapılması bibliyografik eşleşme olarak tanımlanmaktadır (Zan,2019 s.505), birbirinden bağımsız iki kaynak tarafından alıntılanmış ortak bir

esere atıf yapılması durumunu ifade eder. En az 1 atıf almış olmak kriteri ile seçilen ve aralarında bağlantı bulunan 199 birim eser ile yapılan analize göre 11 küme, 1961 bağlantı ve 3498 toplam bağlantı gücü elde edilmiştir. En fazla bibliyografik eşleşme olan yayınlar 172 alıntı ile Atzmon(2010), 133 alıntı ile Auer(2005), 126 alıntı ile Bhatia(2008) ve 85 alıntı ile Dagkas(2006) olmuştur.

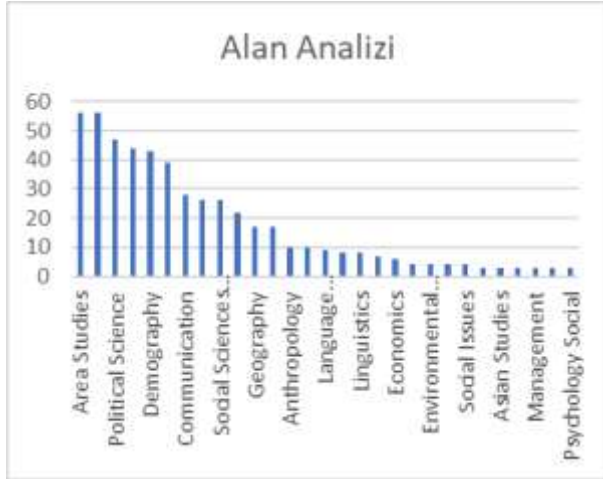
Şekil 6. Yayınların bibliyografik eşleşmesi



2.2.9.Yayınlanan çalışmaların konularına ilişkin veriler

Yapılan analiz Web of Science veri tabanı üzerinde bahse konu anahtar kelimeler aratılarak

elde edilen veri paketi üzerinde gerçekleştirilmiştir. Veri paketi tamamen taranmış ve bibliyometrik analiz sonucu elde edilmiştir.

Tablo 3. Yayınlanan çalışmaların konularına ilişkin veriler

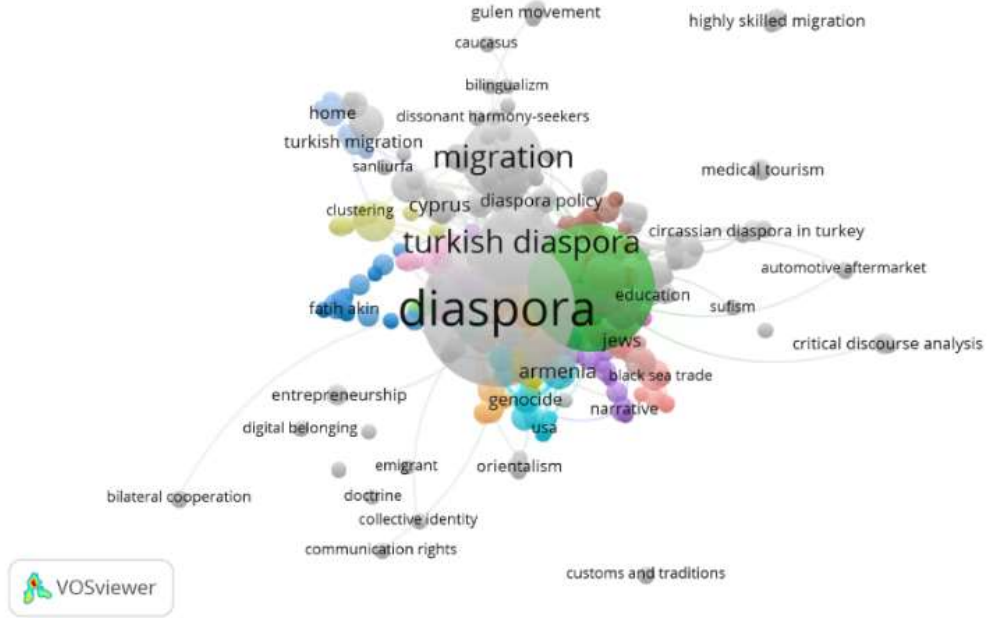
Yapılan analiz sonucunda area studies 56 çalışma, ethnic studies 56 çalışma, political science 47 çalışma, sociology 44 çalışma demography 43 çalışma, history 39 çalışma, communication 28 çalışma, international relations 26 çalışma, social sciences interdisciplinary 26 çalışma, religion 22 çalışma, geography 17 çalışma, humanities multidisciplinary 17 çalışma, anthropology 10 çalışma, hospitality leisure sport tourism 10 çalışma, language linguistics 9 çalışma, cultural studies 8 çalışma, linguistics 8 çalışma, education educational research 7 çalışma, economics 6 çalışma, art 4

çalışma, environmental studies 4 çalışma, literature 4 çalışma, social issues 4 çalışma, archaeology 3 çalışma, asian studies, Folklore, Management, Psychology Multidisciplinary, Psychology Social alanlarının her biri ile ilgili 3 çalışma; Business, Film Radio Television, History Of Social Sciences,, History Philosophy Of Science, Information Science Library Science, Literature German Dutch Scandinavian, Regional Urban Planning, Theater, Women S Studies alanlarının her biri ile ilgili 2 çalışma ve çalışma konular üzerine olmak üzere (bazı çalışmalar birden fazla disipline aynı anda dahil oldukları için) toplamda 370 çalışma yapılmıştır.

2.2.10.Yayınların yazar anahtar kelimeleri

Turkish Diaspora ile ilgili yayınlarda en sık kullanılan anahtar sözcüklere bakıldığında 96 tekrar ile diaspora 66 tekrar ile Turkey (Türkiye) 27 tekrar ile migration (göç), 26 tekrar ile turkish diaspora (Türk diasporası) ve 21 tekrar ile transnationalism (ulusötesilik) 15 tekrar ile identity (kimlik) ifadeleri başı çekmektedir. Toplam bağlantı gücü, en güçlü ifadeler diaspora, Turkey ve migration olmuştur. En az 1 defa görülen ve aralarında ilişki bulunan 889 gözlem birimi ile yapılan analiz neticesinde toplam 64 küme, 3588 bağlantı ve 3839 toplam bağlantı gücü tespit edilmiştir.

Şekil 7. Yayınların yazar anahtar kelimeleri



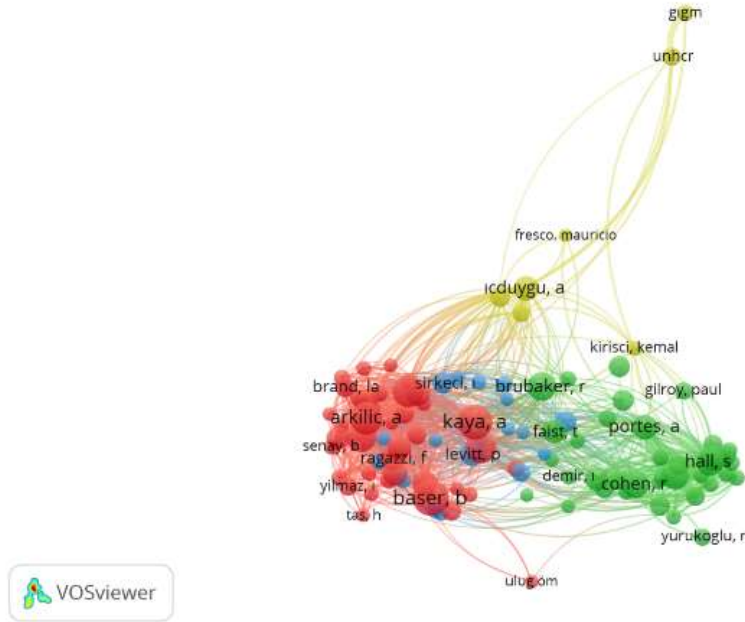
Tablo 4. Yayınlarının anahtar kelimeleri

Anahtar Kelime	Sayı
Diaspora	96
Turkey	66
Migration	27
Turkish Diaspora	26
Transnationalism	21

2.2.11. Yayınların yazarlarının ortak atıfları

Bir çalışmada farklı iki çalışmaya atıf yapılmasına ortak atıf denilmektedir (Zan, 2019 s.504). Atıf sayısı minimum 10 seçilerek 102 birim üzerinden yapılan analize göre toplamda 4 küme, 2918 bağlantı ve 17841 toplam bağlantı gücü tespit edilmiştir.

Şekil 8. Yayınların yazarlarının ortak atıf analizi



En fazla ortak atıf yapılan yazarlar Başer, B 65 atıf, Kaya, A 61 atıf, Arkılıç, A 54 atıf, Adamson, F.B 49 atıf olarak tespit edilmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çok kültürlü günümüz dünyasında, çok sayıda dilin, dinin, mensubiyetin kök saldığı, geniş bir coğrafyaya serpilmiş bir kültürün Türkiye örneğindeki bakiyesi, şüphesizdir ki bu unsurlara hâkim ve barışık özellikleri sayesinde, zenginliğine değer katabilecektir. Diaspora, bulunduğu ülkeyle aidiyet duygusu beslediği ülke ya da toplumlar arasında kaynaştırıcı bir bağ olduğu sürece insanlığın değerler yelpazesi içinde önem kazanacaktır. Batı ülkelerinde bulunan Türk toplumları diaspora özelliklerini farklı ölçülerde yansıtmaktadırlar. Günümüz itibariyle Türkiye'nin siyasi ve iktisadi ilişkilerinin büyük bölümü Avrupa ülkeleriyle gerçekleşmektedir. Dolayısıyla Avrupa ülkelerinde oluşan Türk diasporası hakkında yapılan çalışmalar, ulusal menfaatlerin korunması ve dış dünya ile kenetlenme sürecinde Türkiye'nin hareket kabiliyetini ortaya koyması bakımından önem arz

etmektedir. Bu amaçla, 1960'lı yıllar itibariyle Türkiye'den Avrupa'ya göç eden Türk diasporasının literatür taraması ve Türk diasporası kavramı ile ilgili Web of Science veri tabanında bulunan eserlerin VOSviewer aracılığı ile bibliyometrik analizi, bu çalışmanın konusu olmuştur.

Web of Science veri tabanında 370 çalışmaya rastlanmış olup, yıllara göre dağılımında 1995-2025 yılları arasında en çok 2022 yılında 51 çalışma yapıldığı tespit edilmiştir. Aynı veri üzerinden yapılan çalışmaların ülkelere göre dağılımında ise 94 çalışma ile Türkiye birinci sırada yer alırken 57 çalışma ile İngiltere ikinci sırada ve 47 çalışma ile ABD üçüncü sırada yer almıştır. Ülkelere göre atıf sayıları incelendiğinde ise 530 atıf ile ABD birinci sırada, Türkiye ise 481 atıf ile dördüncü sırada yer almıştır. Kurumlara göre dağılımında ise Oxford Üniversitesi 9 çalışma ile birinci sırada yer alırken Bilkent Üniversitesi 5 çalışma ile yedinci sırada yer almıştır.

Web of Science veri tabanında bulunan Türk Diasporası ile ilgili yayımlanan çalışmaların toplam atıf sayısı 2560 olup Türk araştırmacılar, Türk

diasporası üzerine en çok çalışmayı yapmış olmalarına rağmen en çok atıf alan çalışmalara sahip olmamışlardır. En çok atıfa sahip olan yazarlar 172 atıf ile Gil Atzmon, Edward Burns, Eitan Friedman, Lee Hao, Bernice Morrow, Carole Oddoux, Harry Ostrer, Pier Francesco Palamara, Itsik Pe'er, Alexander Pearlman ve Christopher Velez'dir. Türk yazarlar söz konusu olduğunda ise en çok atıfı, 157 atıf ile Ahmet Erdi Öztürk'ün ve 133 atıf ile Bahar Başer'in aldığı tespit edilmiştir.

Türk Diasporası kapsamında Web of Science veri tabanından elde edilen veri üzerinden ulaşılan araştırmalar konusuna göre 56 çalışma ile alan araştırması, 56 çalışma etnik araştırmalar, 47 çalışma ile siyaset bilimi olmak üzere oluşturulduğu tespit edilmiştir. Aynı veri de anahtar kelimeleri ise 96 tekrar ile diaspora, 66 tekrar ile "Türkiye" (Turkey), 27 tekrar ile "göç" (migration) olduğu tespit edilmiştir.

Bu araştırma Türk Diasporasının uluslar arası yazında konumunu tespit açısından önem arz etmektedir. Yapılan tespitler bundan sonra bu alanda yapılacak çalışmalara ve çalışanlara yön verebilecek olması bakımından ışık tutucu mahiyettedir. Çalışma, sadece Web of Science veri tabanı üzerinde yapılmış olup, bu durum çalışmanın kısıtlılığını oluşturmaktadır. Bu çalışma aynı zamanda, diğer veri tabanları üzerinde de araştırma yapılarak daha kapsamlı bir çalışma üretilebileceğinin imkân dâhilinde olduğunu ortaya koymuştur. Gelecekte yapılacak çalışmaların bu çalışmanın kısıtları haricinde de yapılması önerilir.

KAYNAKÇA

- Acar, E. (2023). 1960-1965 Döneminde Türkiye'den Almanya'ya işçi göçleri. *Troyacademy*, 8(1), 38-69.
<https://doi.org/10.31454/Troyacademy.1215332>
- Akgün Ayaydın, G., & Yılmaz Aslan, H. (2024). Türkiye'de göç olgusunu sosyolojik bağlamda ele alan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Ortadoğu ve Göç*, 14(2), 213-250.
<https://doi.org/10.31834/Ortadoguvegoc.1518550>
- Aslancı, S. (2022). Araştırma sorgulamaya dayalı öğrenme: bibliyometrik bir analiz. *Scientific Educational Studies*, 6(1), 1-25.
<https://doi.org/10.31798/Ses.1068633>
- Ataseven, F., 2024. *Almanya'da Türk diasporası: varlığı ve etkinliği*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Aykan, T., (2021). Göç ve edebiyat. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(2), 579-607.
- Cohen, R. (1997). *Diasporas, The Nation-State and Globalisation*, in Wang Gung-Wu (dir.), *Global History and Migrations*, Boulder, Colo., Westview Press, 117-143.
- Çakabey, K. (2023). Göçmen toplulukları olarak diasporalar: kuramsal yaklaşım. *Sosyoloji Notları*, 7(2), 1-16.
- Çıki, K. D., 2020. *Diaspora turizmi kapsamında göçmen Türklerin seyahat motivasyonlarının ve anavatana bağlılıklarının incelenmesi*. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Dartan, M. (2012). Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üyelik sürecinde Almanya'daki Türk lobi gücünün rolü. *Marmara Üniversitesi Avrupa Araştırmaları Enstitüsü Avrupa Araştırmaları Dergisi*, 20(2), 141-163.
<https://doi.org/10.29228/mjes.123>
- Düzenli, F. (2022). Diasporalar ve değişen kalkınma politikaları: Türk diasporası örneği. *Middle East Journal of Refugee Studies*, 7(1), 27-49.
- Ekici, S., & Tuncel, G. (2016). Göç ve insan. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 9-22.
<https://doi.org/10.20493/bt.71783>
- Grigg, D. B. (1977). E. G. Ravenstein and the "laws of migration". *Journal of Historical Geography*, 3(1), 41-54. [https://doi.org/10.1016/0305-7488\(77\)90143-8](https://doi.org/10.1016/0305-7488(77)90143-8)
- Helly, D. (2006). Diaspora: un enjeu politique, un symbole, un concept? *Espace, Populations, Sociétés*, 17-31.
- Hıdıroğlu, K., 2011. *Sosyolojide diaspora incelemeleri: görüşler, kavramlar ve teoriler*.

- Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Hopyar, Z., Topal, F., & Tauscher, S. (2022). Diaspora kavramı ve türkiye'nin diaspora politikasına yönelik üniversite öğrencilerinin algısı. *Journal of Political Administrative And Local Studies*, 5(1), 46-65.
- Kılıçaslan, E. (2006). *Almanya'daki Türklerin Türk-Alman ilişkileri açısından önemi ve Türk nüfusunun etkinliğinin arttırılmasına yönelik alınabilecek tedbirler*. Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Lee E.S. 1966 "A Theory Of Migration", *Demography*, 3:47-57.
- Madakbaş Gülenler, E., Bezci, B.(Ed) (2022). *Almanya Türk Diasporası atlası göçmenlikten diasporaya 60. Yılında Almanya'da Türkler*. YTB Yayınları, Eylül, Ankara.
- Örücü, S. (2018). Yahudi Diasporası'nın Filistin'e göçü ve İsrail Devleti'nin kuruluşu. *Vakanüvis-Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 202-233.
- Özdemir, M. (2008). *Türkiye'de iç göç olgusu, nedenleri ve Çorlu örneği*. Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Perruchoud, R., Redpath, J. (2011). Uluslararası göç örgütü (IOM), *Göç Terimleri Sözlüğü*, No: 31, İsviçre.
- Pınarbaşı, M.B., 2024. *Sağlık turizmi politika yapıcı, uygulayıcı ve akademisyenlerin bakış açıları ile diaspora topluluklarının anavatanlarında medikal turizm motivasyonlarının değerlendirilmesi*. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi.
- Safran, W. (1991). Diasporas in modern societies: myths of homeland and return. *Diaspora: A Journal of Transnational Studies*, 1(1), 83-99
- Sağlam, S. (2006). Türkiye'de iç göç olgusu ve kentleşme. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD)*, (5), 33-44.
- Selmi, J. T. (2024). Robin Cohen, global diasporas: an introduction. *Turkish Journal of Diaspora Studies*, 4(2), 221-223.
- Şahin, S & Meriç, Ş (2020) *Gelecek turizm trendleri, paradigma akademisi*, İstanbul.
- Tamer, M. (2020). Göç, göçün nedenleri ve uluslararası göç üzerine kavramsal bir analiz. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(60), 2808-2818.
- Tataru, G.F. (2019). Migration an overview on terminology, causes and effects. *Logos Universality Mentality Education Novelty: Law*, 7(2), 10-29. Doi:10.18662/Lumenlaw/24
- Türkyılmaz, A., Çay, A., Avşar, Z., Aksoy, M., Pehlivanlı, H. ve Kökre, Z. (1998). *Doğu Ve Güneydoğu Anadolu'dan terör nedeniyle göç eden ailelerin sorunları*. Ankara: Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu.
- Uçar, M. (2021). Diaspora olmak ya da olmamak: Çerkesler için hayati bir meselenin analizi. *Akademik Hassasiyetler*, 8(15), 289-314.
- Ulusoy, E. (2015). Diasporayı yeniden düşünmek: diaspora teorisi ve modern diasporanın temel parametreleri, *Göç Dergisi*, 2(2), 208-228
- Ünlü, H., (2021) Bir sosyal hareket olarak Hindistan diasporası: körfez ülkeleri örneği. *Turkish Journal of Diaspora Studies*, 1(1), 80-99, DOI: 10.52241/TJDS.2021.0006
- Yaldız, F. (2013). Diaspora kavramı: tarihçe, gelişme ve tartışmalar. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (Hütad)*, (18), 289-318.
- Yaldız, F. (2014). Uluslararası göç ve diaspora ile ilişkili kavramlar. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 382-403.
- Zan, B. U. (2019). Doğrudan atıf, ortak atıf ve bibliyografik eşleşme yaklaşımlarına dayalı olarak araştırma alanlarının değerlendirilmesi. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 14(2), 501-516.
- Zeren, D., & Kaya, N. (2020). Dijital pazarlama: ulusal yazının bibliyometrik analizi. *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(1), 35-52.

İnternet Kaynakları;

Sabah Gazetesi (2024)
Https://Www.Sabah.Com.Tr/Yasam/Yurtdisind
a-75-Milyon-Turk-Yasiyor-6927391 Erişim
Tarihi: 27.03.2025

Türk Dil Kurumu (2025) *Diaspora*, Erişim tarihi:
23.03.2025 Erişim Linki: <https://sozluk.gov.tr/>

Türk Dil Kurumu (2025) *Göç*. Erişim Tarihi:
26.03.2025, Erişim Linki: <https://sozluk.gov.tr/>

Word Migration Report (2020) Erişim Tarihi:

03.12.2024 Erişim Linki:
[https://publications.iom.int/books/world-
migration-report-2020-turkish-chapter-2](https://publications.iom.int/books/world-migration-report-2020-turkish-chapter-2)

Yurtdışı Türkler Birliği, (2025) *Yurtdışı vatandaşlar*
Erişim Tarihi 26.02.2025 Erişim Linki: Sabah
Gazetesi (2024)
Https://Www.Sabah.Com.Tr/Yasam/Yurtdisind
a-75-Milyon-Turk-Yasiyor-6927391 Erişim
Tarihi: 27.03.2025

Makale Bilgileri	
Hakem Değerlendirmesi	İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme
Etik Beyan	Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen kurallara uyulmuştur.
Benzerlik Taraması	Bu makale intihal tespit yazılımlarıyla taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir.
Etik Kurul İzni	Çalışma etik kurul izni gerektirmemektedir.
Yazarların Katkı Oranı	Yazarların çalışmadaki katkı oranları eşittir.
Çıkar Çatışması	Çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.
Finansal Destek	Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.
Telif Hakkı & Lisans	Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.
Yapay Zekâ Beyanı	Bu çalışmanın hazırlanmasında yapay zekâ araçlarından faydalanılmamıştır.

Article Information	
Peer-review	Two Outside Referees / Double-Sided Blinding
Ethical Statement	In this study, the rules stated in the “Higher Education Institutions Scientific Research and Publication Ethics Directive” were followed.
Similarity Scanning	This article has been scanned by plagiarism detection softwares. No plagiarism detected.
Ethics Committee Permission	The study does not require ethics committee approval.
Author Contributions	The authors’ contribution rates in the study are equal.
Conflict of Interest	There is no conflict of interest with any institution or person within the scope of the study.
Financial Disclosure	No external funding was used to support this research.
Copyright & License	Authors own the copyright of their work published in the journal and their work is published under the CC BY-NC 4.0 license.
Artificial Intelligence Statement	No artificial intelligence tools were used in the preparation of this study.